

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr.

Fylke: N. Trøndelag.

Tilleggsspørsmålnr. 7. (Skav.)

Herad: Nordli

Emne:

Bygdelag: Lierne

Oppskr. av: Roland Aagård

Gard: Skogli

(adresse): Kvelia

G.nr. 8 Br.nr. 6.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR 1.

Her var det jo om høsten at krøtterhandlerne kjøpte inn dyr som ble drevet i drifter til nærmeste omsetningssted, eller rettere sagt til nærmeste jernbane eller skibstoppested. At prisen og avsetningsmulighetene kunde være forskjellig etter skavføring er ukjent.

Hvor denne foregik om våren hadde det nok sin store betydning at dyra var foret med skav utover vinteren, da skavføring hindret den vanlige benskjørhet om våren, når dyra var foret med bare starfor. (Myrfor.)

2.

Her ble bare brukt skav av rogn, (og delvis også 'beit'.) Beit var avhakkede fin bjerkekvist, og en kjenner ikke til noen virkning på kjøttets kvalitet ved bruk av skav eller beit. Men det var jo heller ikke foring for slaktedyr. Den rikelige tilgang på rogn og bjerk gjorde at det ikke var nødvendig å ty til andre treslag, da disse også var de absolutte beste.

3.

Det er helt sikkert at melk fra kjyr som ble foret med mye skav, gav langt fetere melk, og mere melk enn uten. Og selv om en ikke kjenner noen særlig frykt for at skavføring var uheldig for nyfødte dyr, var det helt naturlig med en slik oppfatning. Nyfødte dyr bør jo helst ha heller tynnere melk. Muligens var også rogn og beit mindre farlig enn andre tresorter.

4.

Skavmengden kan en nesten si var ubegrenset. Det gjalt å skaffe alt en kunne komme over. Først og fremst for å drøye de små forbeholdninger, i forhold til besetningene og for det annet å forebygge beinskjørhet, og for det tredje fik en mer og fetere melk.

Det var ingen regel for skavmengden til hvert enkelt dyr. Men det var vel ingen sjeldenhet at buskapen de siste ~~par~~ par måneder den var inne om våren, ble foret vesentlig ~~med~~ med skav og beit, i mangel av annet for.

At en med regelmessig skavføring hele vinteren kunde ha flere dyr og gi dem bedre foring var uten tvil. Tilgang på rogn var rikelig, og det var bare spørsmål om tid til å ha det heim å kappe det i grue eller ovnslengder.

Skavingen ble så foretatt i kjøkken eller stua i vinterkveldene.

5.

Til skaving kunde benyttes forskjellige kniver, mest den vanlige slirekniven. Men en kjenner også til hjemmesmidde 'sjøvler' kaldet. De var ganske tynne og no lengre enn en slirekniv. Men de var rette som en slirekniv

6.
Ukjendt.

7.

Var det noen som ikke hadde skavskog leidde de sådan og betalte for lasset de hentet. Stedet eller teigen fik de anvist, og betalingen pr. lass var jo forskjellig. Men for det meste var det gratis, eller det kunde ytes et ~~veder~~ lag i form av en eller annen tjeneste

8.

Ukjendt. Men mye rogn i en skog ble betraktet som et betydelig + til verdien.

9.

Ja.

10.

Ja.

11.

Ukjendt.

12.

Ukjendt. Men det var en skam å slurve med skavinga. Barken nærmest veden var jo finest og best og 'skjevelen'-den avbarked skavveden-skulle være helt rensset for bark.

De tynneste grene på rognen ble ~~brukt~~ brukket i små biter (brott) og ble oppforet på samme måte som beit.